

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 915/2023
05.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Биљане Синановић, председника већа, Бојане Пауновић, Гордане Којић, Александра Степановића и Бате Цветковића, чланова већа, са саветником Сањом Живановић, записничарем, у кривичном предмету окривљеног Негослава Миливојевића и других, због продуженог кривичног дела трговина људима у саизвршилаштву из члана 388. став 1. КЗ у вези са чланом 33. и 61. КЗ и других, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Негослава Миливојевића, адвоката Вучка Мирчића, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Шапцу К 28/14 од 07.02.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 391/23 од 07.06.2023. године, у седници већа одржаној дана 05.10.2023. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Негослава Миливојевића, адвоката Вучка Мирчића, поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Шапцу К 28/14 од 07.02.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 391/23 од 07.06.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Шапцу К 28/14 од 07.02.2023. године, у ставу другом, окривљени Негослав Миливојевић оглашен је кривим због продуженог кривичног дела трговина људима у саизвршилаштву из члана 388. став 1. КЗ у вези члана 33. и 61. КЗ, описаног у тачки 1. и 2. другог става, и осуђен на казну затвора у трајању од 3 (три) године и 6 (шест) месеци, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 23.02.2019. године до 27.03.2019. године, а окривљени Саша Кремић оглашен је кривим због кривичног дела трговина људима у саизвршилаштву из члана 388. став 1. КЗ у вези члана 33. КЗ, и осуђен на казну затвора у трајању од 3 (три) године. Оштећени АА, ББ, ВВ, ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ, ЖЖ су упућени да имовинскоправне захтеве према окривљенима Негославу Миливојевићу и Сашу Кремићу остваре у парничном поступку, а оштећени ЗЗ, ИИ, ЈЈ, КК, ЛЛ, ЉЉ, ММ, НН, ЊЊ, ОО, ПП, РР, СС, ТТ, ЋЋ, УУ, ФФ, ХХ, ЦЦ, ЧЧ, ЏЏ, ШШ су упућени да имовинскоправне захтеве у целости остваре у парничном поступку. Окривљени Негослав Миливојевић и Саша Кремић су обавезани да плате трошкове кривичног поступка ближе одређене у ставу другом

изреке пресуде. Истом пресудом, у ставу првом, окривљени АБ ослобођен је од оптужбе да је извршио кривично дело трговина људима из члана 388. став 6. у вези става 1. КЗ, и одлучено је да трошкови кривичног поступка падају на терет буџетских средстава суда, а оштећени АА, ВВ, ГГ, ДД, ЕЕ и ЖЖ су упућени да имовинскоправне захтеве према окривљеном АБ остваре у парничном поступку.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 391/23 од 07.06.2023. године одбијене су као неосноване жалбе Вишег јавног тужиоца у Шапцу, бранилаца окривљеног Негослава Миливојевића, адвоката Давора Поповића и адвоката Душка Мирчића, и браниоца окривљеног Саше Кремића, адвоката Александра Лекића, и пресуда Вишег суда у Шапцу К 28/14 од 07.02.2023. године потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног Негослава Миливојевића, адвокат Вучко Мирчић, због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП и повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји захтев за заштиту законитости и преиначи побијане пресуде тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе или укине побијане пресуде и предмет врати на поновно одлучивање првостепеном суду.

Врховни суд је примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Негослава Миливојевића доставио Врховном јавном тужиоцу, у складу са чланом 488. став 1. КЗ, и у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештавања Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке, размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован.

Бранилац окривљеног Негослава Миливојевића, адвокат Вучко Мирчић, захтев за заштиту законитости подноси због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП истичући да је првостепени суд прекорачио оптужбу на тај начин што је изменио чињенични опис у погледу начина извршења кривичних дела која су окривљеном стављена на терет оптужницама Вишег јавног тужиоца у Шапцу Кт 43/13 од 10.02.2014. године и Вишег јавног тужиоца у Сремској Митровици Кти 42/14 од 15.04.2015. године, и то тако што је уместо „искоришћавања“ тешких материјалних прилика оштећених, односно „искоришћавања“ материјалних прилика оштећених, у изреци пресуде у ставу другом у тачки 1. и 2. навео да се ради о „злоупотреби“ тих прилика.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости Врховни суд оцењује као неосноване, а како су исти истицани и у поступку по редовном правном леку, то овај суд, прихватајући разлоге дате на страни 7, у ставу трећем образложења пресуде другостепеног суда, као довољне, аргументоване и јасне, на ове разлоге упућује у смислу члана 491. став 2. ЗКП.

И према налажењу Врховног суда, првостепени суд доношењем побијане пресуде није прекорачио оптужбу и учинио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП.

Прекорачење оптужбе на штету окривљеног подразумева измену чињеничног описа дела који је дат у оптужном акту, додавањем нове радње извршења, на начин који погоршава положај окривљеног у погледу правне оцене дела или кривичне санкције.

У конкретном случају, измена изреке првостепене пресуде на коју указује бранилац окривљеног у поднетом захтеву, није од утицаја на правну квалификацију предметног кривичног дела и кривичну санкцију. Ово имајући у виду да суд у изреци пресуде није додао друге радње извршења у односу на оне које су окривљеном Негославу Миливојевићу стављене на терет, већ је њихов чињенични опис термилошки усагласио са законским описом кривичног дела трговина људима из члана 388. став 1. КЗ у погледу начина извршења, конкретно „злоупотребе тешких прилика другог“. Према томе, наводима да је кривично дело описано у ставу другом под тачком 1. изреке пресуде, окривљени Негослав Миливојевић извршио „злоупотребом“ тешких материјалних прилика оштећених, а кривично дело описано под тачком 2. истог става, „злоупотребом“ материјалних прилика, а не њиховим „искоришћавањем“ како је било наведено у диспозитивима оптужних аката, суд није прекорачио оптужбу на штету окривљеног.

Бранилац окривљеног Негослава Миливојевића, захтев за заштиту законитости подноси због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП истичући да у радњама описаним у ставу другом у тачки 1. и 2. изреке пресуде, за које је окривљени оглашен кривим, нема обележја продуженог кривичног дела трговина људима у саизвршилаштву из члана 388. став 1. КЗ у вези члана 33. и 61. КЗ нити било ког другог кривичног дела.

У поднетом захтеву бранилац наводи да у ставу другом у тачки 1. изреке пресуде, није описан начин извршења ни конкретне радње које је сваки од окривљених предузео нити тешке прилике оштећених, а реч је о објективном обележју кривичног дела, од ког зависи и постојање умишљаја, као субјективног обележја јер је окривљени морао да зна за тешке прилике оштећених у моменту предузимања радњи извршења. Истиче да није наведен законски опис саизвршилаштва из члана 33. КЗ, односно да ли су окривљени заједно учествовали у радњи извршења или су другом радњом битно допринели извршењу кривичног дела, које улоге су имали, да ли су улоге биле подељене или заједничке и у чему су се састојале, због чега, према његовом мишљењу, окривљени Негослав Миливојевић никако није могао бити оглашен кривим да је кривично дело за које је осуђен извршио као саизвршилац. У погледу дела описаног у ставу другом у тачки 2. изреке пресуде, за које се у чињеничном опису наводи да је окривљени Негослав Миливојевић оштећене врбовао „злоупотребом материјалних прилика“, бранилац сматра да то није кривично дело обзиром да начин његовог извршења може бити само злоупотреба „тешких“ материјалних прилика.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости бранилаца окривљеног Негослава Миливојевића, по оцени Врховног суда, не могу се прихватити као основани, из следећих разлога:

Кривично дело трговина људима из члана 388. став 1. ЗКП чини ко силом или претњом, довођењем у заблуду или одржавањем у заблуди, злоупотребом овлашћења, поверења, односа зависности, тешких прилика другог, задржавањем личних исправа

или давањем или примањем новца или друге користи, врбује, превози, пребацује, предаје, продаје, купује, посредује у продаји, сакрива или држи друго лице, а у циљу експлоатације његовог рада, принудног рада, вршења кривичних дела, проституције или друге врсте сексуалне експлоатације, просјачења, употребе у порнографске сврхе, успостављања ропског или њему сличног односа, ради одузимања органа или дела тела или ради коришћења у оружаном сукобима.

Пристанак лица на експлоатацију или на успостављање ропског или њему сличног односа из става 1. наведеног члана не утиче на постојање кривичног дела из става 1, 2. и 6. овог члана.

Саизвршилаштво, према одредби члана 33. КЗ, постоји када више лице учествовањем у радњи извршења са умишљањем или из нехата заједнички изврше кривично дело, или остварујући заједничку одлуку другом радњом битно допринесу извршењу кривичног дела.

Према стању у списима предмета, окривљени Негослав Миливојевић и Саша Кремић, су у временском периоду ближе описаном у ставу другом у тачки 1. изреке пресуде, у стању урачунљивости, свесни својих дела и њихове забрањености, чија су извршења хтели, као саизвршиоци, злоупотребом тешких материјалних прилика седамнаесторице оштећених радника из Републике Србије који су поименично набројани у изреци, лажним обећавањем повољних услова рада и зараде у фирми „СЕРБИБЕЛ-СТРОЈ“ са седиштем у Минску, Република Белорусија, довели и одржавали у заблуди оштећене и заврбовали за рад у тој фирми, на тај начин што им је у Републици Србији лажно обећано да ће за рад бити плаћени шест долара по сату, да ће одмах по доласку потписати уговоре о раду, добити аконтацију у износу од 250 до 300 долара и рефундацију путних трошкова до Минска у износу од 120 евра, да ће имати повољан смештај и три obroка дневно, у шта су оштећени радници поверовали те су организованим аутобуским превозом допутовали на градилиште наведене фирме у Минску, где су их дочекали окривљени Негослав Миливојевић, сувласник те фирме, и окривљени Саша Кремић, који је фактички спроводио план у вези радне експлоатације оштећених, када је оштећенима речено да ће за свој рад бити плаћени пет долара по сату, да ће им радно време бити од 07.00 до 19.00 часова, да нема рефундације путних трошкова, да ће имати два obroка дневно и да ће врло брзо добити аконтацију, у шта су оштећени поверовали па су окривљенима предали своје пасоше ради наводног прибављања радних дозвола, након чега су смештени у дечија одмаралишта „Радуга“ и „Птич“, недалеко од Минска, у којима нису били обезбеђени ни основни хигијенски услови јер нису имали ни купатила ни WC кабине нити друге услове потребне за боравак и одмор, а одакле су на посао превожени моторним возилом фирме, при чему су често, без своје кривице, изостајали са посла када уопште не би имали оброк, док су током рада на градилишту имали само два obroка дневно која су била оскудна и по квалитету и количини, били без довољно воде за пиће, радили без потребног алата, без заштитне опреме и без закључених уговора о раду, па су пошто нису добили ни обећане аконтације схватили да су преварени након чега су се обратили нашем дипломатском представништву у Минску по чијој интервенцији је окривљени Негослав Миливојевић оштећенима обећао исплату зараде, коју им је исплатио после извесног времена али појединима од њих у знатно мањем износу од отворене зараде и све то уз услов да ће исплату извршити и вратити им пасоше тек када потпишу да су у целости исплаћени за свој рад и да према предметној фирми немају

потраживања, што су оштећени морали да учине, након чега су по групама, у два месеца напустили Белорусију.

Окривљени Негослав Миливојевић је, у временском периоду описаном у тачки 2. изреке пресуде, у стању урачунљивости, свестан својих дела и њихове забрањености, чија извршења је хтео, злоупотребом материјалних прилика 31 оштећеног радника из Републике Србије, који су поименично наведени у изреци, лажним обећањем повољних услова рада и зараде у фирми „СЕРБИБЕЛ-СТРОЈ“ са седиштем у Минску, Република Белорусија, оштећене врбовао за рад у наведеној фирми ради експлоатације њиховог рада, на тај начин што је регрутовао раднике са територије Републике Србије који су потом организовано, железничким или аутобуским превозом, допутовали у Минск на градилиште наведене фирме, где би их окривљени дочекао са Сашом Кремићем, и обећао им да ће им обезбедити посао, смештај и храну с тим да им окривљени, док су оштећени обављали грађевинске послове у околини Минска, а поједини и на територији Руске Федерације, под неподношљивим условима рада и без закључених уговора о раду, није исплаћивао обећане аконтације већ им је давао минимална новчана средства у износима далеко мањим од обећаног, која су била недовољна за задовољење основних животних потреба, при чему им није давао ни храну коју им је такође обећао, већ су оштећени храну почели да купују о свом трошку, и смештао их у неусловне стамбене објекте у околини Минска, који нису имали купатило, при чему им је узео пасоше, које им је накнадно вратио, а новац, довољан само за повратак у Републику Србију, под притиском исплатио и то само једном броју оштећених.

По налажењу Врховног суда, у описаним радњама окривљеног Негослава Миливојевића, стичу се сва законска обележја продуженог кривичног дела трговина људима у саизвршилаштву из члана 388. став 1. КЗ у вези члана 33. и 61. КЗ.

У конкретном случају, у изреци побијане пресуде описана је радња извршења кривичног дела трговина људима из члана 388. став 1. КЗ-врбовање, коју су, када је реч о кривичном делу описаном у ставу другом у тачки 1. изреке, окривљени Негослав Миливојевић и Саша Кремић предузели према 17 оштећених. Поред тога, описан је и начин извршења овог кривичног дела и то: злоупотреба тешких прилика и довођење и одржавање у заблуди оштећених.

Из описаних радњи и осталих обележја кривичног дела у ставу другом у тачки 1. изреке пресуде, по оцени овог суда, недвосмислено произилази да су окривљени Негослав Миливојевић и Саша Кремић, кривично дело извршили као саизвршиоци, у смислу члана 33. КЗ.

Фактичка регрутација оштећених радника у Републици Србији, као земљи порекла, њихов долазак и прихват у Белорусији од стране окривљених, свакако је подразумевала постојање претходног плана, чије постојање произилази из побијаног дела изреке пресуде. Дугогодишња неповољна ситуација на тржишту рада, стопа незапослености и ангажман радника без уговора, односно без могућности да радник оствари социјално и здравствено осигурање и друга права која му припадају по основу рада, представљају тешке прилике али и опште познату чињеницу, које су окривљени били свесни из ког разлога су оштећене и врбовали у Републици Србији, дајући им кроз лажна обећања у погледу законитости рада, услова рада, смештаја и зарада, алтернативу, која је за оштећене очигледно била довољно мотивишућа, што, уколико

се имају у виду услови такве понуде наведени у изреци, такође говори о тешким приликама оштећених.

Доведени у заблуду да ће у фирми „СЕРБИБЕЛ-СТРОЈ“ са седиштем у Минску, чији сувласник је окривљени Негослав Миливојевић, бити легално радно ангажовани, уз обезбеђен адекватан смештај и исплату путних трошкова, зараде и накнаде зараде која им је обећана, оштећени су допутовали у Минск где су их управо обојица окривљених дочекала, а потом одржавала у заблуди поводом наведених околности обзиром да су им оштећени предали своје пасоше верујући да ће им окривљени обезбедити легалан боравак у Републици Белорусији, односно радне дозволе, што се у конкретном случају није догодило. Овом довођењу и одржавању у заблуди недвосмислено је допринело то што су окривљени такође наши држављани, а окривљени Негослав Миливојевић при том и сувласник фирме у којима је оштећенима обећан легалан радни ангажман, на шта су окривљени, ради задобијања поверења оштећених, такође рачунали током планирања њихове радне експлоатације. За непосредно сповођење експлоатације рада оштећених на терену је био задужен окривљени Саша Кремић, што је наведено у изреци пресуде, у којој је јасно описано конкретно израбљивање оштећених и нехумани услови у којима су боравили, које су окривљени држали под контролом управо таквим израбљивањем, неисплаћивањем зарада и задржавањем појединих пасоша.

Све описане радње, које се логично надовезују, недвосмислено упућују на закључак да су радње окривљених Негослава Миливојевића и Саше Кремића биле усмерене ка циљу који је и постигнут, односно да су злоупотреба тешких прилика и довођење и одржавање у заблуди, предузети синхронизовано и по претходном договору, ради врбовања оштећених за рад у фирми „СЕРБИБЕЛ-СТРОЈ“ са седиштем у Минску, где су оштећени радно експлоатисани.

Експлоатисањем рада оштећених, окривљени Негослав Миливојевић, као сувласник наведене фирме, свакако је остварио материјалну корист, што је и хтео, па се његово својство као саизвршиоца у смислу члана 33. КЗ, не може доводити у питање наводима да у изреци пресуде у ставу другом под тачком 1, нису конкретизоване радње које су окривљени Саша Кремић и он појединачно предузимали. Ово посебно уколико се има у виду да из чињеничног описа овог кривичног дела, јасно произилази да је Негослав Миливојевић обећао да ће исплатити зараду оштећенима али је упркос томе, појединим оштећенима исплатио знатно мању зараду, уз практичну уцену да ће их исплатити и вратити им пасоше тек када потпишу да су у целости исплаћени за свој рад и да према фирми немају потраживања. Према томе, његово својство као саизвршиоца и носиоца плана извршења у циљу радне експлоатације оштећених од које је имао материјалну сатисфакцију, а коју је на терену, према плану, непосредно спроводио окривљени Саша Кремић, у конкретном случају, није упитно, обзиром да је код обојице окривљених постојала свест о заједничком деловању и подела улога у извршењу овог кривичног дела.

Према стању у списима, окривљени Негослав Миливојевић је кривично дело описано у ставу другом у тачки 2. изреке пресуде, извршио према 31 оштећеном предузимајући исту радњу извршења- врбовање. Врбовање ради експлоатације рада оштећених, и у погледу овог кривичног дела, предузето је за потребе исте фирме и на исти начин као и претходно кривично дело.

Злоупотреба тешких прилика, као начин извршења овог кривичног дела, произилази из његовог чињеничног описа и то из описаних услова рада на територији Републике Белорусије, односно Руске Федерације, и услова живота оштећених током тог борава, одакле недвосмислено произилази да су се оштећени налазили у тешким

материјалним приликама, да су због њих врбовани и да су због њих и остајали да живе и раде у таквим условима, о чему је овај суд већ изнео своје мишљење разматрајући постојање законских обележја кривичног дела које је извршено у саизвршилаштву са окривљеним Сашом Кремићем. Сходно томе, не могу се прихватити наводи браниоца окривљеног Негослава Миливојевића, да услед недостатка описа да је реч о „тешким“ материјалним приликама, у радњама описаним у ставу другом у тачки 2. изреке пресуде, нема објективног обележја кривичног дела трговина људима из члана 388. став 1. КЗ, а самим тим ни тог нити било ког другог кривичног дела.

Према налажењу Врховног суда, радње које је окривљени Негослав Миливојевић предузео садрже сва законска обележја продуженог кривичног дела трговина људима у саизвршилаштву из члана 388. став 1. КЗ у везу члана 33. и 61. КЗ, како су то правилно закључили и нижестепени судови, па су супротни наводи захтева за заштиту законитости његовог браниоца, адвоката Вучка Мирчића, којима се указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, оцењени као неосновани.

Бранилац окривљеног Негослава Миливојевића захтев за заштиту законитости подноси и због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 2) ЗКП, која представља дозвољен разлог за подношење овог ванредног правног лека.

Међутим, наведену повреду закона бранилац образлаже оспоравањем чињеничних утврђења нижестепених судова у погледу радњи извршења и тако суштински указује на погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреду закона из члана 440. ЗКП, док наводима да у изреци првостепене пресуде нису означени место и време извршења, указује да је изрека пресуде неразумљива, дакле на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 11) ЗКП, у чије разматрање се овај суд није упуштао јер наведене повреде закона не представљају законске разлоге из члана 485. став 4. ЗКП, због којих окривљени преко браниоца може поднети овај ванредни правни лек.

Из свих изнетих разлога, налазећи да побијаним пресудама није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП ни повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, на које се неосновано указује захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног Негослава Миливојевића, адвоката Вучка Мирчића, Врховни суд је на основу члана 491. став 1. и 2. ЗКП, одлучио као у изреци пресуде.

Записничар-саветник
Сања Живановић, с.р.

Председник већа-судија
Биљана Синановић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић